

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Гладкий В.В.

аспірант,

*Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого
Міжрегіональної академії управління персоналом*

ОЗНАКИ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Передуючи розкриття системи основних ознак правового механізму забезпечення антикорупційної безпеки (далі – ПМЗ АКБ), необхідно зробити наступне застереження: поняття «правовий механізм забезпечення» не тотожне поняттю «правове забезпечення». Головним чином, цей висновок заснований на тому факті, що правове забезпечення в цілому можна розглядати: у динамічному аспекті прояву – як забезпечувальний процес (або діяльність); у статичному контексті прояву – як результат забезпечувального процесу (діяльності). Водночас, правовий механізм забезпечення характеризує собою організацію, структуру забезпечувального процесу (або діяльності) і відповідний порядок його руху в об'єктивній дійсності.

Виходячи з викладеного, а також з раніше сформульованого нами комплексного розуміння феномену «корупція» [1, р. 25; 2, с. 62–64], беручи до уваги очевидну особливу шкоду корупції для діяльності державних органів і правопорядку, з чого випливає всеосяжна важливість стану АКБ, доходимо висновку, що ПМЗ АКБ характеризується наступними особливими рисами:

1. *ПМЗ АКБ має системно-організаційний характер, підпорядкований ідеї АКБ.* Поза сумнівом неможливо називати правовим механізмом те, що не буде являти собою юридичну конструкцію певної форми, якою обрамлена певна система узгоджених елементів. З огляду на це, ПМЗ АКБ передбачає, що:

а) має місце відносно гармонійна (з урахуванням механізму всіх стримувань і противаг) організаційна структура, котра реалізує у межах різних правовідносин завдання впровадження концепції АКБ. У цьому сенсі,

зважаючи на усталені підходи вчених до розуміння основних структурних елементів правових відносин, зазначимо, що в контексті питання, що нами розглядається, ними є суб'єктний склад розглядуваних правовідносин, котрий виявляється у суб'єктах відносин щодо правового забезпечення АКБ, а саме: (а) *забезпечувач*, тобто суб'єкт (суб'єкти), що здійснює (здійснюють) правову забезпечувальну діяльність іншого суб'єкта (суб'єктів), який у тій чи іншій мірі впливає на стан АКБ; (б) *забезпечуваний*, тобто суб'єкт, діяльність котрого впливає на стан АКБ та забезпечується компетентним суб'єктом в межах відповідного правового забезпечення;

б) всі дії акторів антикорупційної діяльності відбуваються, концептуально підкоряючись базисній меті АКБ. У загальному юридичному сенсі мета є очікуваним і формально описаним юридично значимим орієнтиром у вигляді досягнення протягом визначеного періоду часу певного правового стану (чи статусу) предметів, об'єктів (чи суб'єктів) шляхом здійснення компетентних певних дій (утримання від вчинення певних дій), якими використовуються певні інструменти, котрими формуються умови для досягнення відповідного стану (статусу). Таким чином, необхідно наголосити, що мета існування, функціонування (здійснення) будь-якого суб'єкту (предмету, процесу) визначає динамічну об'єктивацію цього суб'єкту (предмету, процесу) в практичній дійсності, зводячи її до певної логічної форми, розумність і раціональність якої обумовлюється достатньою адекватністю відповідної мети, а більш точно – розумністю та раціональністю того, хто визначає цю мету. Іншими словами, в контексті дослідження правового механізму, а особливо – його динамічного прояву слід мати на увазі, що функціонування будь-чого доцільно розуміти в якості фактичного вияву функціональної властивості суб'єкта (чи об'єкта) – здатності здійснювати (виконувати) певну діяльність (роботу) на певних підставах та за певних умов. Ця діяльність (робота) підпорядкована конкретній меті, адже діяльність (робота) суб'єкта (об'єкта), не підпорядкована певній меті, не може вважатись конструктивною, визначеною та керованою, а отже – здатна становити собою потенційну загрозу для життя і здоров'я людини.

З огляду на це, дії активних суб'єктів антикорупційної діяльності в межах відповідного правового механізму, які не підпорядковані певній меті обумовлюють ситуацію, за якої зазначена система не буде узгодженою, а відтак – не буде системою. Відсутність системного та організаційного начала зводить основоположну ідею АКБ в певний «аморфний стан»,

в якому вона залишається лише ідеєю, котра позбавлена фактичного конструктивного прояву (й не здатна володіти відповідним проявом). Відповідно, АКБ, як концептуальна ідея ПМЗ АКБ, будучи об'єктивованою у фактичній дійсності в рамках правового механізму – це: (а) системоутворююча ідея (крізь її призму в практичній дійсності виокремлюються взаємопов'язані елементи, здатні скласти систему); (б) організаційно забезпечена ідея (концепт ідеї сприяє гармонійній організації виокремлених системних компонентів, а також їх конструктивному прояву, обумовленому метою функціонування ПМЗ АКБ).

2. *ПМЗ АКБ органічно впливає з комплексної політики сучасної цивілізованої держави, що охоплює захист національної безпеки, а також т. зв. «належне урядування» (good governance).* Розглядуваний правовий механізм є окремим проявом не завжди достатньо узгоджених стратегічних дій будь-якої сучасної цивілізованої (в якій панує право) держави стосовно збільшення рівня національної безпеки та добробуту громадян, зниження рівня криміналізації суспільства і т. д., що можна пояснити тим фактом, що феномен корупції, пронизуючи всі сфери буття людини, суспільства та держави, вимагає відповідних загальних (опосередковано запобігають і мінімізують корупцію) й спеціальних комплексних заходів протидії.

3. *ПМЗ АКБ нормується, з одного боку, антикорупційним законодавством, сукупністю інших правових норм, що складають антикорупційний правовий режим в державі (або в окремому державному органі, у конкретній гілці влади і т. д.), прийнятих в рамках централізованого та локального порядку нормотворчої діяльності, а з іншого боку – положеннями договорів (контрактів).* Нормування ПМЗ АКБ становить собою динамічний процес: (1) здійснюваний компетентними суб'єктами нормотворчої діяльності (*нормування правовими нормами*), а також сторонами, котрі домовляються про правовідносини, предмет яких так чи інакше стосується АКБ (*нормування положеннями договорів*); (2) відображаючий очікування суспільства та держави від функціонування ПМЗ АКБ; (3) оптимізуючий статичну гармонію структурних елементів ПМЗ АКБ (підпорядковуючи відповідній базовій меті) та їх динамічну взаємодію.

При цьому важливо звернути увагу на те, що нормування ПМЗ АКБ в договірному контексті має різні рамки свободи регулювання. Важливо мати на увазі, що забезпечення АКБ в приватноправових відносинах (коли досягається АКБ підприємства) обмежена лише правами,

свободою та законними інтересами сторін. У той же час, в адміністративно-правових (й інших публічних) відносинах сторони позбавлені подібної свободи, діючи в рамках власних повноважень (у цьому сенсі звернемо увагу на ч. 2 ст. 19 Основного Закону).

Таким чином, якщо в рамках приватно-правової площини формування позитивної практики досягнення АКБ може досягатися сторонами правовідносин, передуючи закріпленню відповідної оптимізованої моделі поведінки в законодавстві (якщо відповідна модель не являю собою обмеження прав і свобод, законних інтересів, що безпосередньо не впливає з норм законодавства), то практика оптимізації досягнення АКБ в публічно-правовій площині (звісно, в тому разі, коли вона не може розумітися як така, що органічно впливає з уже діючих норм законодавства) може формуватися та реалізовуватися виключно на підставі норм чинного законодавства.

5. ПМЗ АКБ враховує, а також гармонізує в своїй ідейній системі (тобто підпорядковує загальній меті на основі відповідних принципів права) особливості державної антикорупційної політики, умови кадрової та іншої політики стосовно державних органів, специфіку органу публічної влади, в якій досягається АКБ, а також особливості соціально-правової та економічної, політичної й культурної природи феномена корупції, комплексно не обумовлюючи дисгармонії свого практичного втілення, як правового механізму.

6. ПМЗ АКБ передбачає юрисдикційну (органи публічної влади) та неюрисдикційну (ЗМІ, громадські організації, викривачі корупції, публічні службовці і т. д.), спеціальну (антикорупційну), суміжну спеціальну (наприклад, протидія відмиванню доходів) та загальну юридично значиму (зокрема, кадрове, соціальне, інформаційне забезпечення публічної влади) поведінку суб'єктів права, яка безпосередньо чи опосередковано сприяє досягненню належного рівня АКБ.

7. ПМЗ АКБ поширює свою дію на суб'єктів права залежно від рівня, на якому він створений та на якому він функціонує. В окресленому сенсі можна виокремлювати: (1) універсальну сферу дії ПМЗ АКБ; (2) національну (федеральну) сферу дії ПМЗ АКБ; (3) локальну сферу дії ПМЗ АКБ; (4) інституціональну сферу дії ПМЗ АКБ. При цьому важливо враховувати, що відповідні правові механізми нижчого порядку повинні відповідати правовим механізмам більш вищого порядку (наприклад, інституційний ПМЗ АКБ не може суперечити локальному ПМЗ АКБ й, водночас – національному ПМЗ АКБ), а також загальнодержавній

парадигмі запобігання та протидії правопорушенням кримінально-правової та адміністративно-правової природи.

8. ПМЗ АКБ концептуально ґрунтується на гармонізації публічного та приватного інтересу. АКБ за своєю концептуальною суттю відображає відповідну гармонію, орієнтуючись на ідею т. зв. «Загального блага». Особливим чином викладене стосується досягнення АКБ в державних органах, беручи до уваги те, що службовці цих органів володіють комплексом прав людини, адже службовець (як людина) закономірно характеризується також наявністю безлічі інтересів, які в контексті службово-трудових відносин, публічно-владної діяльності й процесів в рамках цих відносин, будучи підкореними публічним інтересам, не можуть ними невикористано пригнічуватися, ігноруватися.

Список використаних джерел:

1. Hladky, V. V. (2019). Criminometric Analysis of Corruption Permissiveness and Conditions of Pricing in Corrupt Services. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 26(2), 22–34. doi:10.31359/1993-0909-2019-26-2-22
2. Гладкий В.В. (2018). Базові інтерпретаційні гіпотези концепту корупції. *Актуальные научные исследования в современном мире*, 7-3(39), 62–64. doi: 10.2139/ssrn.3228412

Мурадлі Ф.М. оглі

студент,

Науковий керівник: Лютіков П.С.

доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри,

Університет митної справи та фінансів

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОГО НАГЛЯДУ ЗА ЗАКЛАДАМИ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ

3 травня 2017 року в Україні, після ліквідації санітарно-епідеміологічного нагляду жодна структура не займається контролем якості харчових продуктів. У тому числі продукція які виробляють закладами громадського харчування. На нашу думку це справляє вплив на рівень реалізації громадян конституційного права на безпечне життя і здоров'я. У цьому контексті показовим є аналіз колишнього санітарного